

Motion till riksdagen

1988/89:N414

av Berith Eriksson (vpk)

Ett energicentrum i Norduppland

Under de kommande decennierna kommer vi att ställas inför en rad nya uppgifter inom energi- och miljöområdet. Kärnkraftsavvecklingen måste planeras och inledas inom en snar framtid. De allvarliga miljökonsekvenserna från energiproduktion/konsumtion måste åtgärdas och det stora importberoendet måste minskas. Vi måste alltså redan nu göra kraftfulla satsningar för att utveckla alternativa energikällor, minska energiförbrukningen och åtgärda de negativa miljöeffekterna.

Kärnkraft, olja och kol kan inte ersättas med ett enda alternativt energislag. En förnyelse inom energiområdet måste i stället bygga på en kombination av många olika energislag. De energislag som används bör vidare vara inhemska och med så små negativa miljöeffekter som möjligt. Därtill måste en satsning göras på en totalt sett minskad energikonsumtion.

I dag har en rad alternativ till kol, olja och kärnkraft utvecklats, trots att ingen väsentlig satsning gjorts på forskning och utveckling av alternativen. De 1 200 miljoner som satsats på dessa är ungefär lika mycket som ombyggnaden av Ringhals 2 kommer att kosta. Framför allt saknas en sammanhållen strategi för utvecklandet av alternativen.

Ett första steg i utvecklandet av en sådan strategi vore att göra breda forsknings- och utvecklingsinsatser på en region, där en ny energi- och miljöpolitik ges möjlighet att prövas. Målet för en sådan regional satsning vore att skapa en modell för samhället som bygger på en varsam användning av energi i strävan mot ekologisk balans. Detta projekt skulle innehålla följande moment:

1. Energiproduktion: Försöksverksamhet i syfte att minska eller sprida importberoendet, minska förbränningsdelen, minska miljöeffekterna.
2. Avvecklingsproblematiken: Studier av tekniska problem, säkerhetsfrågor, miljökonsekvenser och kostnader vid kärnkraftsavvecklingen.
3. Energikonsumtion: Försök i syfte att minska energislöseriet för att nå en rationell energianvändning.
4. Studier av negativa miljökonsekvenser vid övrig produktion (trafik, industri, jordbruk) och strävan att minska dessa konsekvenser.
5. Försöksverksamhet för ekologiskt inriktad produktion inom tillverkning och inom de areella näringarna.
6. Lokal mobilisering: Stöd åt lokala initiativ, såväl privata som kommunala, kooperativa och kollektiva.
7. Studier av regionala konsekvenser (sysselsättning, befolkning, service osv).

Ett projekt med denna inriktning bör genomföras under en längre tidsperiod, vara väl samordnat och vara knutet till forskningscentra. Projektet bör vara förlagt till en region som har tillgång till de olika energislagen, som ligger nära forskningscentra och som har behov av regionalt stöd. En sådan region är Norduppland (här avses då Älvkarleby, Tierp, Östhammar samt de norra delarna av Uppsala och Norrtälje kommuner).

I denna region finns alla förutsättningarna för utvecklandet av ett energi- och miljöcentrum. För det första finns det ett stort behov av regionalpolitiska insatser av bestående karaktär i denna region där sysselsättningen minskar, avfolkningen tilltar och där framtiden ser mörk ut.

För det andra finns helt nära denna region Uppsala universitet och Ultuna lantbruksuniversitet samt högskolorna i Stockholm, forskningscentra som nu sysslar med energi- och miljöfrågor och som kan expandera inom dessa områden.

För det tredje finns i området ett stort antal former av energiproduktion redan nu representerade och viss forskningsverksamhet pågår. Vad som saknas är samordning, styrning och en vilja att lägga ett helhetsperspektiv på energi- och miljöfrågorna.

De unika förutsättningar regionen har från energisynpunkt finns i denna uppräknig:

1. Kärnkraft. Här finns möjlighet att göra Forsmark till ett centrum för studier av avvecklingsproblemen ur alla dess aspekter. Uppbyggnaden av ett tekniskt gymnasium bör vidare inriktas på avvecklingens behov av tekniker och på behovet av tekniker för de alternativa energislagen.

2. Gas. Utbyggnaden av en östgasledning skulle innebära tillgång till miljövänlig gas och ge ökad sysselsättning.

3. Energiskog. Försök pågår i Tierp.

4. Mottryck. Verksamhet pågår i Älvkarleby.

5. Vattenkraft. Forskningsverksamhet pågår i Älvkarleby.

6. Etanol. Goda förutsättningar för produktion i Tierp.

7. Vindkraft. Försök har gjorts i Älvkarleby. Goda förutsättningar längs Upplandskusten.

8. Solvärme. Lyckebo (utanför Uppsala) har givit goda resultat.

9. Jordvärme. Känd teknik som skulle kunna användas mer.

10. Vätgas, halm, restprodukter.

En satsning på ett regionalt energi-miljö-projekt torde vara det bästa sättet att skapa en helhetsbild av utvecklingsmöjligheterna. I denna bild måste också ingå studier och försök med en minskad och miljövänligare energikonsumtion. Industriproduktion, jordbruk, trafik och bostadsuppvärmning blir då av stort intresse. De regionalpolitiska effekterna av ett projekt av den typ som skisserats här ovan är självklart också mycket intressanta.

De styrmedel som bör användas är i första hand ekonomiska, även om en striktare användning av dagens miljölagstiftning också torde bli aktuell. Framför allt handlar det dock om en kraftig satsning på forskningssidan. Vidare ett till miljöåtgärder kopplat stöd till industrier, småföretag och jordbrukare, samt energisparstöd till bostäder. Därtill satsningar på kommu-

nala initiativ, etableringsstöd till producenter inom energiområdet osv. Till allt detta fordras också en ledning som följer projektet i dess helhet.

Mot. 1988/89
N414

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag till utveckling av Nord-uppland som försöksområde för miljö- och energiteknik.

Stockholm den 19 januari 1989

Berith Eriksson (vpk)